

Posudek oponenta diplomové práce katedra pedagogiky FF UK v Praze

Studentka: Klára Neumannová

Název práce: Škola jako centrum komunity – realita a možnosti rozvoje komunitního vzdělávání

Vedoucí práce: J. Lorenzová

Oponent práce: J. Valenta

Technické parametry práce:

Počet stránek textu: 117 (vč. příloh/19)

Počet titulů v seznamu literatury: 83 (vč. dokumentů a e-zdrojů)

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (dodržování pravopisné normy, stylistické schopnosti, zvládnutí odborných výrazů) –
Zacházení s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení citačních norem) –
Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava) –

Metody práce

Metodologie (logika výzkumu; řídicí formulace; stanovení cíle apod.)

Vhodnost použitých metod v celku práce

Využití výzkumných empirických metod

~~Využití novýzkumných praktických zkušeností~~

Obsahová kritéria a přínos práce

Naplnění cílů práce –

Vyváženost a logická souvislosti teoretické a praktické části –

Návaznost kapitol a subkapitol –

Odborný vklad, použitelnost –
výsledků v praxi

Vhodnost prezentace závěrů práce –

Metodologická připravenost k řešení problematiky

1	2	3	4

X			

X			

X			

	X		

	X		

X			

	X		

X			

	X		

X	–	X	

	X		

Celkové hodnocení práce a otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

- Předložená práce je v celku důkladná a systematická. Cílový aparát umožňuje čtenáři učiniti si představu o účelu a smyslu práce. Autorka shromáždila nemalé množství informací a projevila schopnost dívat se na ně prostřednictvím jejich přehledného třídění, což oceňuji.
- I přes to by teoretická část snesla jisté krácení či „zhutnění“. De facto čtyřicet stran textu se točí kolem definic a výkladů variant slov komunita a komunitní. Byť v různých kontextech a z různých úhlů pohledu, některé výklady se v podstatě opakují (např. popisy či vymezení základních funkcí komunitních škol atd.). Ale nechci brát v tomto případě autorce její právo na „svobodu“ struktury textu. Je to „poznámka čtenáře“.
- Nesporné formulační schopnosti autorky však jakoby ji občas unesly do sfér „snadných“ výroků či závěrů, kterých si ale není možno nepovšimnout pro jejich jistou problematičnost. Např.:
 - s. 20 – Za revizi by stálo tvrzení, že škola se nachází téměř v každé obci ...
nebo

■ s. 44 – „Pojmy teorie a praxe vzešly z dvou řeckých výrazů „theorein“ a „prattein“ (dívat se a jednat). Toto přísloví ukazuje ke skutečnosti, že teorie udává směr praxi, a její znalost je tak nezbytnou součástí efektivní práce.“

a) ... nevidím tu přísloví ...

b) Prosím autorku, aby od-argumentovala, proč si myslí, že teorie udává směr praxi – tedy i proč neudává praxe směr teorii?

■ K empirické části: Do četby jsem se pustil s nevšedním zájmem zejm. kvůli avizované kvalitativnosti šetření.¹ Tady se ale zatím poklidné čtení poněkud změnilo a text přinutil oponenta, aby zpozorněl:

■ Výzkumná otázka je formulována jasně postup zjišťování lze – v případě diplomové práce – považovat za vyhovující. Opět je tu ale „nicméně“:

■ Pokud jde o metodu ... autorka ji označuje za případovou studii, ale sama vzápětí (a dlužno říci, že oprávněně) uvádí různá „ale“, kterým lze rozumět tak, že se vlastně o případovou studii nejedná ... např.: „Tyto studie se ovšem vymykají obvyklým výzkumným kritériím.“ nebo „V případových studiích Analýzy připravenosti byla ovšem opominuta metoda pozorování ...“ nebo „Dále v případových studiích chybí interpretace výsledků každé studie zvláště a jejich rozsah také není velký.“ (s. 46)

Myslím, že za daných okolností je zbytečné snažit se metodu zjišťování přimknout k některé z metod uváděných v učebnicích jako klíčové metody kvalitativního výzkumu a současně toto „přimknutí“ bagatelizovat. Bylo by jednodušší prostě popsat výzkumný postup bez toho, že se nad ním rozklene metodologicko-terminologický oblak, k jehož odfouknutí (a fouká evidentně i sama autorka) není potřeba příliš silného nádechu ... ☺

■ Podobně je tomu s pojmenováním výzkumu jako „kvalitativního“ (např. s. 48). Autorka sama uvádí: „Autorka práce si je vědoma metodologického omezení tohoto výzkumného šetření, protože není tradicí kvalitativního výzkumu analyzovat výsledky výzkumu podle předem vytyčených oblastí a také nebyla splněna zásada triangulace.“ atd. Opět je otázka, proč tedy za daných okolností označovat zjišťování – bez dalšího – za kvalitativní

■ N.B. – polemika s Gavorou mi opět zapadá mezi ona „snadná“ tvrzení: mohu autorku ujistit, že Gavora ví, co píše ...

■ S. 48 – Cituji: „Hendl (2005, s. 52) říká o kvalitativních metodách následující: „*Hlavním úkolem je objasnit, jak se lidé v daném prostředí a situaci dobírají pochopení toho, co se děje, proč jednají určitým způsobem a jak organizují své všednodenní aktivity a interakce.*“ To je také úkolem této diplomové práce.“ Nejsem si ale jist tím, že empirická část práce (kvalitativní šetření) tento úkol naplňuje. Dostupný přepis rozhovoru v poslední příloze (“vyčištěný”?; ... nebo ředitel hovoří „jako kniha“ ☺) ukazuje spíše na věcně deskriptivní odpovědi. To, jak se lidé **dobírají pochopení** toho, **co** se děje, **proč** jednají určitým způsobem **a jak** organizují své všednodenní aktivity a interakce, tu vidím jen v náznacích. Ostatně, ani otázky na s. 50 nenavědčují tomu, že rozhovory měly takový úkol.

Mimochodem, na s. 48 chybí část odstavce.

■ Jak byla použita „metoda analýzy kurikulárních dokumentů“? Výroční zprávu lze těžko považovat za kurikulární dokument a ŠVP byl využit v jednom případě ...

■ Dále k témuž: K indikované metodě nenalézám v empirické části **žádný další**, jasně vyčleněný **výklad objasňující** např. **způsob práce** s touto metodou apod.

■ K diachronní komparaci (neboť tak autorka nazývá svůj postup) ... Není patrné, zda se autorka seznámila s principy komparativní metody. Pokud dobře chápu, byl srovnáván Lauermannův materiál z r. 2008 s výročními zprávami. V textu ale není nic o tom, **jak srovnávací analýza probíhala** (např. jak byly „juxtaponovány“ jevy ke srovnání atd.).

■ s. 47 – Tato strana je zajímavá z několika důvodů:

– Jednak tu autorka tvrdí, že neexistuje přesné vymezení komunitní školy, ačkoliv kupř. na s. 28 podává definice, z nichž jedna má dokonce nést chápání komunitní školy v její diplomové práci. Není tedy jasno, jestli uvedení definic v teoretické části je funkční i směrem k části empirické.

– Ještě zajímavější mi ale připadá tvrzení, že „... dnes téměř každá škola naplňuje myšlenku komunitního vzdělávání ...“ (s. 47).

Dá se tedy říci, že de facto všechny školy jsou komunitní?

¹ Na vysvětlenou: obecně mne zajímá, jak diplomanti našeho oboru pojmají „kvalitativnost“ svých šetření.

Podívám-li se pak do závěrů šetření, kde čtu „Jako cíl komunitní školy si čtyři z pěti analyzovaných škol vybraly vyplnit volný čas žáků prostřednictvím zájmového vzdělávání.“ (s. 80), mohu se začít domnívat, že komunitní školy jako takové prakticky neexistují (leđa by se tak samy pojmenovaly – výjimkou je zřejmě jen ZŠ Hany Benešové). Ostatně, zájmové vzdělávání žáků, školní družiny atd. patřily do portfolií škol již v časech, kdy se o komunitních školách ještě nehovořilo ...

- s. 51 – Pokud dobře hledím do textu, pak si ale nemohu nemyslet, že se tu ve skutečnosti s validitou vůbec nepracovalo ...
- A závěrem ještě jedna otázka: Je pěkné (a zdá se, že i poněkud příznačné ☺), že si autorka text chválí jako výjimečný. Mohu tedy požádat o vysvětlení, čím je text takový?

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: velmi dobře

Datum, podpis:
13.6. 2015

Josef Valenta